Zorgen over zware beroepen

Op 16 mei betoogden 70.000 mensen in Brussel. Dat deed de regering alvast terugkrabbelen met haar plan voor een puntenpensioen. Maar ze heeft nog onrechtvaardige en onaanvaardbare plannen rond zwaar werk in petto.

Deze tweede Pensioenkrant van de drie vakbonden gaat dieper in op die regeringsplannen rond de zware beroepen.

We willen voor iedereen een waardig pensioen op een redelijke leeftijd.
Dat is mogelijk. Het is gewoon een kwestie van de juiste politieke keuzes.

Geef deze krant door, praat erover en voer op dinsdag 2 oktober mee actie.

ACV ABVV ACLVB LIBERALE VAKBOND

Regeringsplannen zware beroepen: beetje vroeger stoppen én minder pensioen

Rekken vullen tot 67? Les geven aan overvolle klassen tot 67? Cementzakken heffen tot 67? Nachtwerk tot 67? De regering-Michel verhoogde de pensioenleeftijd tot 67. Ze verstrengde de voorwaarden voor vervroegd pensioen, voor SWT (brugpensioen), voor landingsbanen en voor tijdskrediet. De belofte om langer werken haalbaar te maken door meer werkbaar werk werd niet ingelost. Net zoals de belofte om werknemers met zwaar werk een korting te geven op de hogere pensioenleeftijd.

De regeringsvisie op zware beroepen is eenvoudig. Je moet – als je voldoet aan één of meerdere criteria – wat minder lang werken. De regering wil daarvoor een lijst opstellen met beroepen die zij als zwaar beschouwt. Je krijgt dan wel minder pensioen.

Stop je vroeger omdat je zwaar werk hebt, dan betaal je dus zelf de rekening want dan tellen er minder jaren mee voor je pensioen. Je zal dan een lager pensioen ontvangen. Als je niet vroeger stopt, kan je een 'pensioenbonus' krijgen.

> *Werknemers mogen niet gestraft worden als ze zwaar werk uitvoeren. Zij zouden net extra beloond moeten worden.*

Je zal dus zelf de prijs van je gezondheid in de weegschaal moeten leggen. Wil je, kan je, mag je langer doorwerken … of niet … met de bijhorende factuur.

Voldoe je aan één of meer criteria, dan mag je sneller met vervroegd pensioen. Je kan ten vroegste op 60 jaar met vervroegd pensioen mits:

- 44 loopbaanjaren via het algemene stelsel van vervroegd pensioen.
- 42 jaar effectieve prestaties in zwaar werk, met één criterium.
- 40 jaar effectieve prestaties in zwaar werk, met 2 criteria.
- 38 jaar effectieve prestaties in zwaar werk, met 3 criteria.

Problematisch regeringsplan

In het regeringsplan zitten grote problemen. 'Emotionele of mentale belasting' is louter een bijkomend criterium en staat niet op zich. Het kan dus niet als 'solo'-criterium gelden. Terwijl werkstress steeds meer burn-outs en beroepsziektes veroorzaakt. Het criterium 'belastende werkorganisatie' is zeer beperkt en houdt geen rekening met zware uurroosters.

De regering voorziet ook te weinig budget voor een fatsoenlijke regeling. Daardoor heeft wie vroeger moet stoppen met werken, net omdat hij/zij zwaar werk heeft, een onvolledige loopbaan en dus minder pensioen.
De regering wil ook een gesloten lijst van zware beroepen. Daardoor zullen velen uit de boot vallen.

Werknemers mogen niet gestraft worden als ze zwaar werk uitvoeren. Zij zouden net extra beloond moeten worden. De regering moet haar belofte nakomen. Er moet dringend een rechtvaardige en overlegde regeling komen voor mensen met zwaar werk.

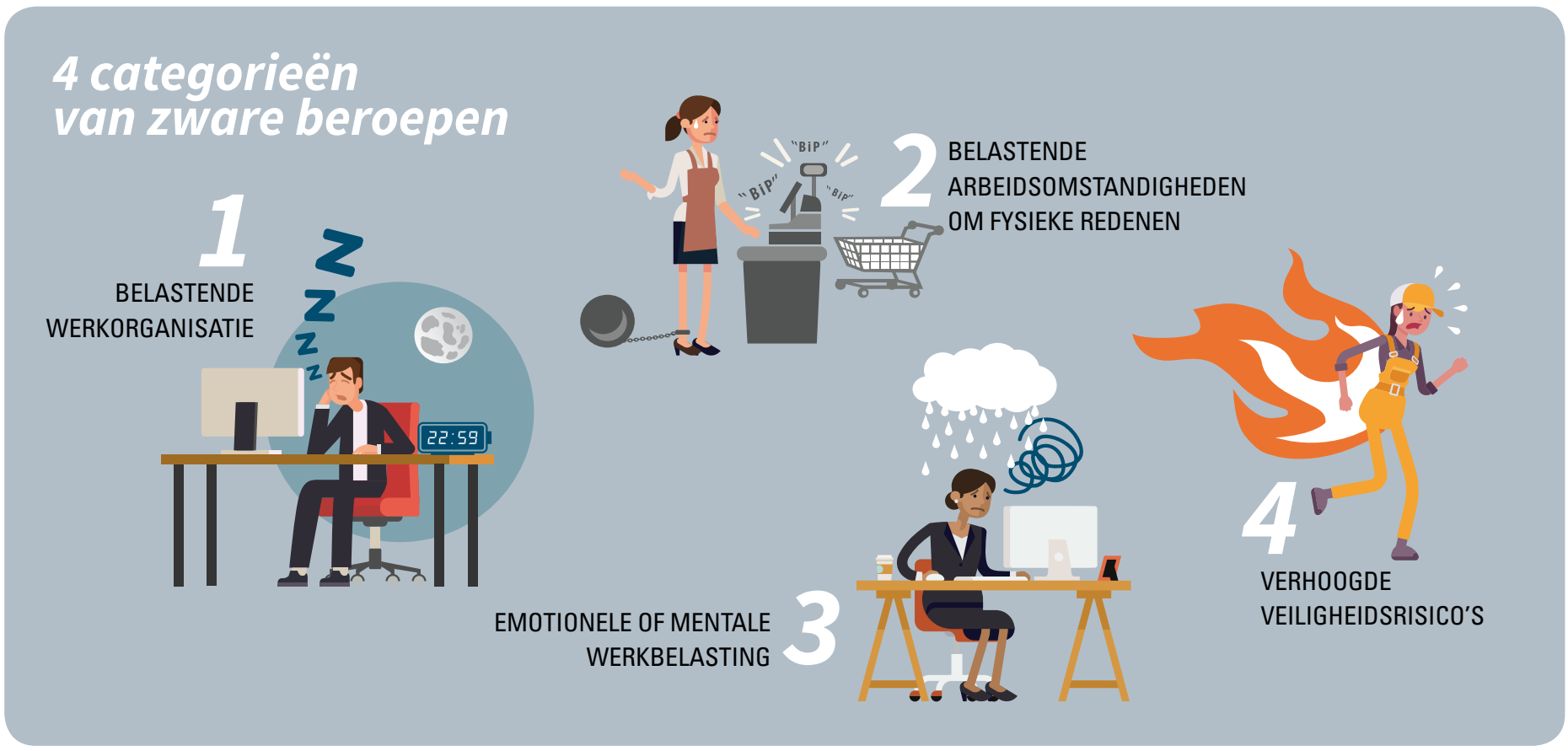

Vroeger stoppen bij zwaar werk?

Zwaar pensioenverlies!

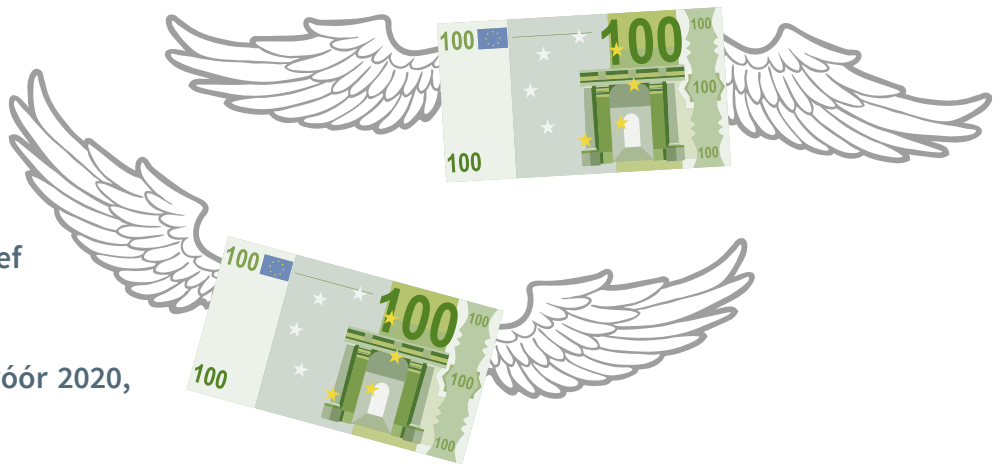

Wie vroeger stopt omdat hij/zij zwaar werk heeft, lijdt zwaar pensioenverlies als de regering haar plan doorvoert. Dat verlies loopt van 56 euro (voor het minimumpensioen) op tot 353 euro per maand (voor het hoogste pensioen). Bovendien tellen periodes van zwaar werk uit het verleden (vóór de invoering van het nieuwe systeem) slechts mee voor maximum tien jaar én alleen als je nog actief bent in dat zwaar beroep bij dezelfde werkgever.

Dus: werknemers, die 30 jaar lang een zwaar beroep uitoefenden vóór 2020, kunnen hoogstens enkele maanden vroeger met pensioen.

MARIE

Wie zeer jong begon te werken, betaalt het gelag!

Marie werkt sinds haar 16de in een vleesverwerkend bedrijf. Op haar 60ste zal zij 44 jaar loopbaan hebben. Ze krijgt geen enkele compensatie voor haar zwaar werk, want 60 jaar blijft de vroegste pensioenleeftijd en ze heeft dan voldoende loopbaanjaren om met vervroegd pensioen te kunnen.

JEAN

Oudere werknemers – met veel jaren zwaar werk vóór 2020 – kunnen amper vroeger uitstappen!

Jean begon in 1983 als vrachtwagenchauffeur. Hij was toen 18. Begin 2018 gaf hij deze job op na gezondheidsproblemen. Hij vond ander werk. De 35 vrachtwagenjaren van Jean tellen niet mee voor de regeling zware beroepen omdat hij die job niet meer uitoefent op 31 december 2019. Die 35 jaar zijn dus verloren. Jean kan niet vervroegd met pensioen.

YASSIN

Wie een zwaar beroep heeft, wordt daarvoor amper gecompenseerd. Meestal kan je maar enkele maanden vervroegd uitstappen, mét pensioenverlies.

Yassin wordt op 1 januari 2020 21 jaar en gaat aan de slag als containerlasser. Van 2020 tot 2034 werkt hij als containerlasser. Daarna schakelt hij over naar een lichtere job, die niet erkend wordt als zwaar beroep. Yassin kan op vervroegd pensioen gaan op 63 jaar met 42 jaar loopbaan. Wordt containerlasser erkend als zwaar beroep op basis van één criterium, dan kan hij niet vroeger met pensioen, want hij komt niet aan een loopbaan van 43 jaar het jaar ervoor. Wordt zijn beroep erkend op basis van twee criteria, dan kan Yassin met pensioen op zijn 62ste. Wordt zijn beroep erkend op basis van drie criteria, dan kan hij op 61 jaar met pensioen. Als hij van die laatste mogelijkheid gebruik maakt, zal hij minstens 5 % van zijn pensioen verliezen.

Wat is de impact van een vervroegde uitstap in het kader van zwaar beroep voor iemand met het minimumpensioen van 1.212 euro voor een loopbaan van 45 jaar?

VERVROEGD PENSIOEN OP 60 JAAR	MINIMUM PENSIOEN	MAANDELIJKS PENSIOENVERLIES BIJ ZWAAR WERK	JAARLIJKS VERLIES
Met loopbaan van 42 jaar en 1 criterium zwaar werk*	1.131 euro	81 euro	972 euro
Met loopbaan van 40 jaar en 2 criteria zwaar werk*	1.077 euro	135 euro	1.620 euro
Met een loopbaan van 38 jaar en 3 criteria zwaar werk*	1.023 euro	189 euro	2.268 euro

**We gaan uit van een hele loopbaan zwaar werk, zonder onderbreking.*

Wat is de impact van een vervroegde uitstap in het kader van zwaar beroep voor een bediende met het maximumpensioen van 2.357 euro en 44 jaar loopbaan?

VERVROEGD PENSIOEN OP 60 JAAR	MAANDELIJKS PENSIOENBEDRAG	NADEEL BIJ VERVROEGDE UITSTAP WEGENS ZWAAR WERK		TOTAAL VERLIES INDIEN NOG 10 JAAR IN LEVEN
		Per maand	Per jaar	
Met loopbaan van 42 jaar en 1 criterium zwaar werk*	2.277 euro	80 euro	960 euro	9.600 euro
Met loopbaan van 40 jaar en 2 criteria zwaar werk*	2.190 euro	167 euro	2.004 euro	20.040 euro
Met een loopbaan van 38 jaar en 3 criteria zwaar werk*	2.103 euro	254 euro	3.048 euro	30.480 euro

**We gaan uit van een hele loopbaan zwaar werk, zonder onderbreking.*

Voor vrouwen is het regeringsvoorstel rond zware beroepen een nog grotere flop

Regering en werkgevers dragen vrouwen geen warm hart toe. Er is nog steeds een loonkloof van 20% tussen vrouwen en mannen onder meer door een ongelijke verdeling van de arbeidstijd. Vrouwen werken veel in deeltijdse jobs, vaak met wisselende roosters die zeer moeilijk te combineren zijn. Vaak worden vrouwen slechter betaald dan mannen. Dat zorgt ook voor ongelijkheid in pensioenen. Zowat de helft van de vrouwen heeft een pensioen lager dan 1.000 euro. Ook in het regeringsvoorstel rond zware beroepen zijn vrouwen opnieuw de klos.

In plaats van de te lage pensioenen te verhogen en minimumpensioenen te herwaarderen, kiest de regering-Michel voor de afbraak van bestaande sociale rechten van vrouwelijke werknemers en gepensioneerden. Het doel is duidelijk: zoveel mogelijk besparen en dat door pensioenen te verlagen en/of door langer te doen werken.

Ook het regeringsplan over zware beroepen zet vrouwen in de kou. Veel werkneemsters hebben stress en kampen met psychosociale belasting; zoals pesterijen of ongewenst gedrag die lichamelijke of mentale schade kunnen aanrichten. Omdat ze vaak werken in functies met grote blootstelling hieraan (bijv. in de gezondheidssector, het onderwijs, enzovoort). De regering erkent deze factoren niet als een volwaardig criterium voor een zwaar beroep. Het is enkel een aanvullend criterium.

> *Vrouwen hebben lagere pensioenen. Bijna de helft van de vrouwen moet het stellen met een pensioen dat lager is dan 1.000 euro.*

Bovendien is het erg onzeker of periodes waarin je niet kan werken (moederschapsrust, borstvoedingsverlof, ouderschapsverlof of ziekte) zullen meetellen. Dit wordt pas later door de regering vastgelegd. Terwijl werkneemsters met een zwaar beroep in veel gevallen verplicht moeten stoppen met werken zodra ze zwanger zijn. En niemand, noch man noch vrouw, kiest ervoor om ziek te worden. De vakbonden vinden dan ook dat die periodes moeten meetellen.

Aantal gepensioneerden per maandbedrag en geslacht

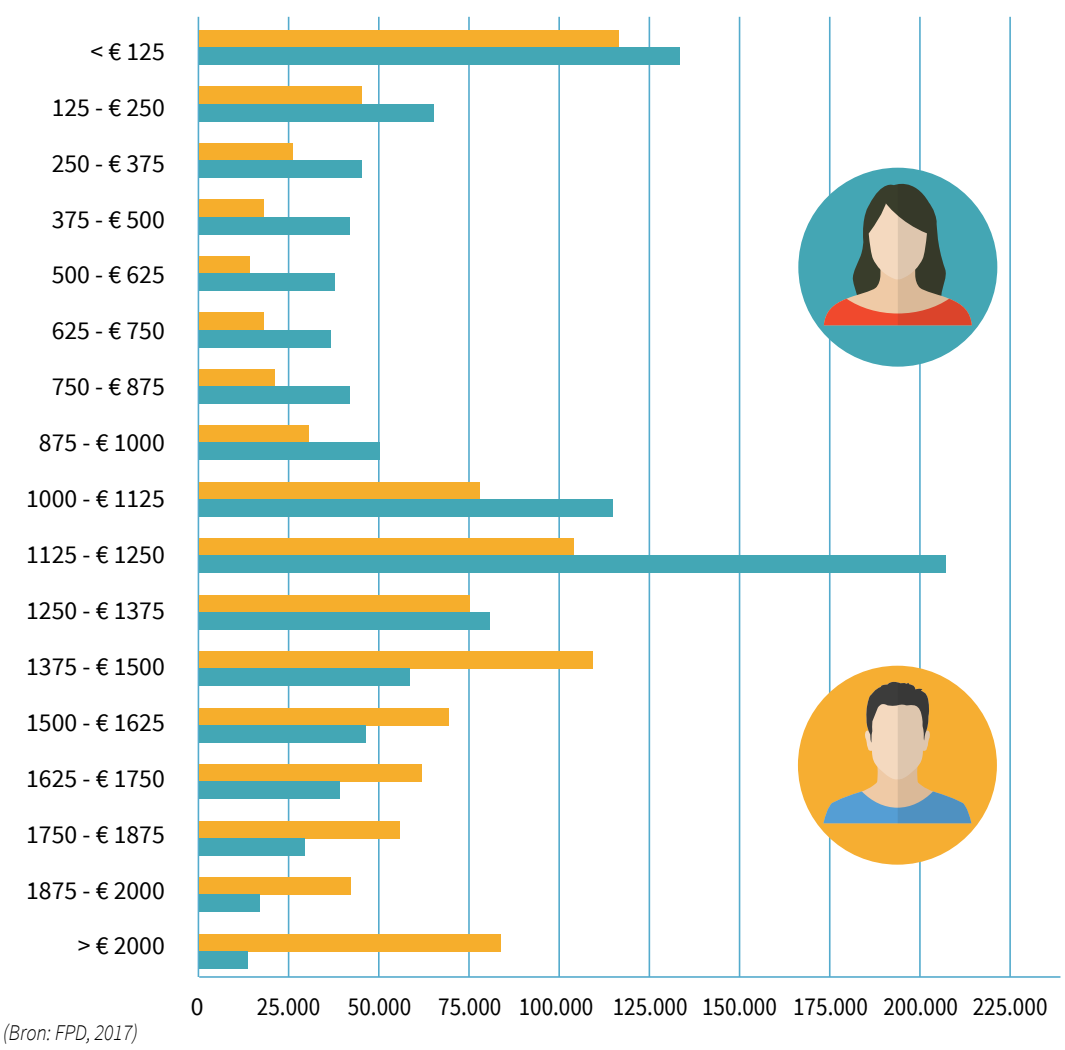

(Bron: FPD, 2017)

Tot 64 in goede gezondheid, maar wel werken tot 67

Politici stellen vaak dat we allemaal langer leven en we dus ook langer kunnen werken. Dat klopt niet. De levensverwachting in goede gezondheid bedraagt 64,4 jaar voor mannen en 64 jaar voor vrouwen. Studies tonen aan dat de levensverwachting in goede gezondheid sterk afhangt van het opleidingsniveau en beroep. Dit komt voornamelijk door de blootstelling aan ziekterisico's, atypische uurroosters (nachtarbeid), enzovoort. Vaak zijn jobs met grote gezondheidsrisico's ook het slechtst betaald.

Het is ondenkbaar om mensen met gezondheidsproblemen langer te doen werken. Toch besliste de regering eenzijdig om de wettelijke pensioenleeftijd op te trekken naar 67 jaar. De regering speelt zo met de gezondheid van de werknemers en van de toekomstige gepensioneerden.

Te lang werken in een zware job schaadt bovendien de gezondheid. De groep werknemers die aangeeft dat hun gezondheid lijdt onder hun werk, nam tussen 2010 en 2015 aanzienlijk toe (van 21,7 naar 29,7%). De vaakst gemelde gezondheidsproblemen zijn musculoskeletale aandoeningen (problemen met rug, gewrichten, pezen …) en psychische stoornissen (uitputting, vermoeidheid en hoofdpijn).

Bij gebrek aan preventie en maatregelen om het werk aan de werknemers aan te passen, wordt het werk ook steeds meer belastend.

Blootstelling aan beroepsrisico's moet zoveel mogelijk vermeden worden. Als dat echt niet kan, moet de werkgever alles doen om de impact tot een minimum te beperken door bijvoorbeeld de werkorganisatie aan te passen, beschermingsmiddelen te voorzien, voldoende personeel in te zetten, rustpauzes te voorzien, opleiding en vorming, enzovoort. De vakbonden werken hier elke dag aan in de comités voor preventie en bescherming op het werk. Want voorkomen is veel beter dan genezen.

De regering moet de wetenschappelijke studies meenemen in de regeling rond zwaar werk, en dus rekening houden met de levensverwachting in goede gezondheid. Ook de mentale of psychosociale belasting moet een volwaardig criterium zijn, zodat mensen die in een stresserende context werken, vroeger met pensioen kunnen.

> *De regering speelt met de gezondheid van de werknemers en van de toekomstige gepensioneerden.*

Een Belgische studie (Van Oyen, 2011) stelt vast dat een man van 25 jaar met een diploma lager onderwijs gemiddeld tot 62 jaar in goede gezondheid leeft, tegen 71 jaar voor een man met een diploma hoger onderwijs.

Een Franse studie (Cambois et Al., 2008) toont aan dat een arbeider van 35 jaar gemiddeld tot 59 jaar in goede gezondheid leeft en een kaderlid tot 66 jaar.

Levensverwachting in goede gezondheid volgens studieniveau

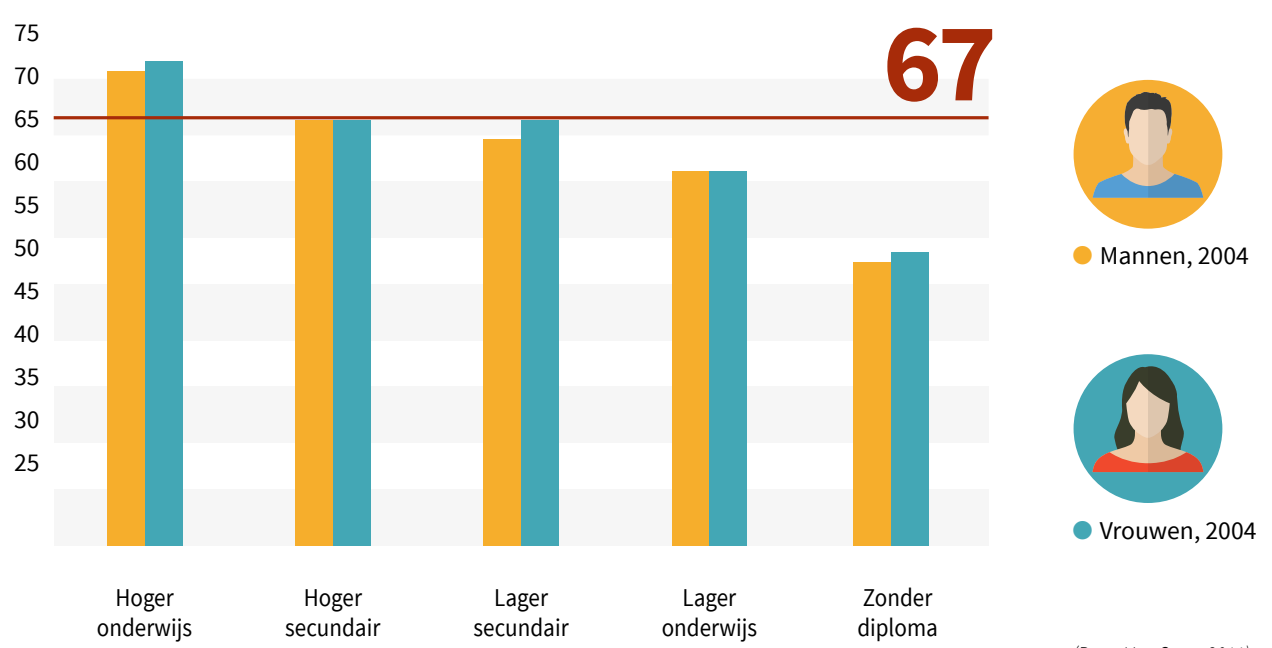

(Bron: Van Oyen, 2011)

Grote nood aan écht loopbaanplan

Voor veel werknemers is werken tot 67 gewoon onmogelijk. Daarom is het hoog tijd om ernstig te werken aan een echt loopbaanplan. Dat plan moet de hele loopbaan overspannen. Hoe houden mensen hun werk vol? Hoe maken we werk werkbaarder? Deze vragen zijn de kern van de zaak, maar de regering gaat hier helaas compleet aan voorbij. Sterker nog, ze verhoogden de leeftijd voor het wettelijk pensioen, het vervroegd pensioen en het overlevingspensioen. De voorwaarden voor het SWT (brugpensioen) en het tijdskrediet eindeloopbaan werden verstrengd.

Harder, langer, soepeler en meer werken. Er wordt alsmaar meer ruimte gemaakt voor arbeidsduurverlenging, voor arbeidstijdflexibiliteit op maat van de werkgever, voor nieuwe precaire en onzekere arbeidsvormen, met minder flexibiliteit voor de werknemer zelf om zijn arbeidsduur en loopbaan aan te passen aan zijn persoonlijke noden en die van zijn gezin.

Werkbaar werk dat zachtjes 'landen' mogelijk maakt mét uitzicht op een goed pensioen is cruciaal. In de praktijk bouwt de regering de landingsbanen alsmaar verder af. Een tiental jaar geleden kon je vanaf 50 jaar minder gaan werken. Ondertussen is dat al opgetrokken tot 60. Sommige sectoren werkten eigen regelingen uit. Een goed voorbeeld zijn de rimpeldagen in de gezondheidssector: vanaf 45 hebben oudere werknemers recht op bijkomende verlofdagen (van 45 tot 49 jaar 12 bijkomende verlofdagen, van 50 tot 54 jaar 24 bijkomende verlofdagen en vanaf 55 jaar 36 bijkomende verlofdagen). Maar ook die afspraken staan onder politieke besparingsdruk.

Naast landingsbanen en het vervroegd pensioen, bestaat ook het Stelsel van Werkloosheid met bedrijfstoeslag (of SWT), het vroegere 'brugpensioen'.

In een aantal (bij wet of cao bepaalde) situaties kan je met SWT vertrekken (bij een herstructurering bijvoorbeeld). Dan krijg je een werkloosheiduitkering plus een toeslag van het bedrijf.

De regering-Michel wil hier vanaf. Niet omdat er plots geen oudere werknemers meer ontslagen worden, maar omdat het zo voor bedrijven goedkoper wordt om deze mensen te ontslaan. Want als er geen SWT is, moeten bedrijven geen toeslag meer betalen bovenop de werkloosheidsvergoeding.

Een écht eindeloopbaanplan met:

- **Recht op SWT vanaf 56 bij bedrijf in herstructurering of in moeilijkheden, of vanaf 58 bij een lange en zware loopbaan.**
- **Recht op een landingsbaan (halftijds of 1/5de) met een RVA-uitkering vanaf 55.**
- **Werkgevers voor hun verantwoordelijkheid stellen zodat die, via sociaal overleg, een gepast eindeloopbaanbeleid voeren.**
- **Maximale vervanging van oudere werknemers die hun loopbaan verminderen of die in een landingsbaan stappen.**
- **Recht om op 62 na een loopbaan van 42 jaar, met vervroegd pensioen te vertrekken.**
- **Recht op vervroegd pensioen op 60 na 35 jaar zwaar werk of na een loopbaan van 40 jaar met 20 jaar zwaar werk.**
- **Recht op een behoorlijk minimumpensioen na 30 jaar halftijds werk. Dat veel vrouwen die deeltijds werken, geen recht hebben op een leefbaar pensioen, is gewoon onaanvaardbaar.**

Waardige pensioenen op een redelijke leeftijd: dat is ons recht, dat is onze keuze.

In tegenstelling tot wat regering en werkgeversorganisaties beweren, kan men wel waardige pensioenen voor iedereen verzekeren, man en vrouw. Dit is wat de meerderheid van de Belgen vraagt.

3/4 van de Belgen wil op 62 jaar met pensioen

De meerderheid van de Belgen vindt 1.615 euro een waardig pensioen

(Peiling HLN, VTM, LeSoir en RTL, juni 2018)

Onze pensioenkeuzes:

- **Voor iedereen recht op pensioen op 65. Geen verlenging van loopbaanvoorwaarden.**
- **Een sterk wettelijk pensioen waarmee je een waardig leven kan leiden.**
- **Geleidelijke afstemming van wettelijk pensioen in de privé op dat van de openbare sector.**
- **Echt rekening houden met belastend werk zodat werknemers niet opgebrand met pensioen gaan.**
- **Hoger minimumpensioen, zodat gepensioneerden niet in armoede vallen. Dus ook rekening houden met het feit dat een laag pensioen vaak het gevolg is van een onvolledige loopbaan.**
- **Op menselijke manier rekening houden met tegenslagen in het leven (periodes van werkloosheid, loopbaanonderbreking, zorgverloven, enzovoort) in de pensioenberekening.**
- **De inkomensgrens voor de pensioenberekening verhogen zodat het verschil tussen het laatste loon en het pensioen van werknemers beperkt blijft.**

Geef deze krant door, praat erover en voer op dinsdag 2 oktober mee actie.

Want we willen voor iedereen

een waardig pensioen op een redelijke leeftijd

Samen bouwen we aan de toekomst!

September 2018 - Verantwoordelijke uitgevers: Marc Leemans – ACV – Haachtsesteenweg 579, 1030 Brussel / Robert Vertenueil – ABVV - Hoogstraat 42, 1000 Brussel / Mario Coppens – ACLVB – Boudewijnlaan 8, 1000 Brussel. Verboden op de openbare weg te gooien.

ACV ABVV ACLVB LIBERALE VAKBOND